

Initiatiefgroep BES BBO 16 februari 2022

Aanwezig: Leden van de initiatiefgroep Pegasus, Gemeente Nijmegen, Woonwaarts, Duurzaam Hengstdal).

Gasten: Consultant Fakton Energy) en Royal Haskoning DHV, van het Gelders Expertteam.

1. Inleiding met voorstelronde.

Dit is de eerste vergadering van de Initiatiefgroep BES BBO. Er zijn op dit moment nog twee bewoners benaderd of zij ook willen deelnemen aan de Initiatiefgroep.

Woordvoerders zijn momenteel Theo, Léon en Saskia.

De vier verschillende werkgroepen: 'Locatie en Omgeving', 'Techniek', 'Bestuur, Organisatie en Financiën' en 'Proces in de Buurt' zijn in de initiatiefgroep vertegenwoordigd. Inez geeft aan betrokken te zijn (met speciale aandacht voor de communicatie van dit project), maar geen lid van een werkgroep of de initiatiefgroep BES BBO.

2. Resultaten van de second opinion

We krijgen de onderzoeksresultaten van de second opinion door medewerkers van Haskoning DHV en Fakton gepresenteerd. Het gaat om het eindrapport. Dit wordt na dit overleg gedeeld met de Initiatiefgroep BES BBO. Ook worden de belangrijkste bevindingen door WG PidB samengevat ten behoeve van de bewonersinformatie aan alle direct belanghebbende bewoners van de Bomenbuurt Oost.

De rapportage is geleverd aan de hand van een PowerPoint met de naam: 'review Hengstdal Buurt Energie Systeem'.

We nemen vanavond de belangrijkste bevindingen door. In de rapportage is een terugkoppeling op de bewonersvragen meegenomen, waaronder die uit de notulen van de werkgroep bijeenkomst van 21 december 2021.

Nieuwe reacties en vragen uit de groep zijn in dit verslag opgenomen. We spreken af dat de second opinion opnieuw wordt geagendeerd op het eerstvolgend overleg. Op deze manier heeft iedereen na deze introductie de tijd om de informatie tot zich te nemen en eventuele nieuwe vragen te stellen en reacties te formuleren (**actie**).

Introductie gasten:

- Saskia Geerts werkt voor Fakton, een onafhankelijk adviesbureau voor de review van de businesscase.
- Laurens Roetert Steenbruggen, Royal Haskoning DHV, heeft de second opinion op de techniek van een MES op zich genomen.
- Toelichting op CO2 uitstoot. Het elektriciteitsverbruik is hoog te noemen. Het MES met lucht warmte pompen draagt zorg voor een reductie van CO2 uitstoot van 27% naar in de toekomst 84 %. De verdere verduurzaming van deze energiebron is verbonden aan de verwachte verduurzaming van het elektriciteitsverbruik (toename groene stroom windmolens, zonnepanelen enz). Hoe groener de stroom des te meer reductie van de CO2 uitstoot.
- Is er een alternatief voor een collectieve oplossing?
Om de toepassing van een warmtepomp kun je niet heen.
Geothermie moet stadsbreed worden aangevlogen. Veel alternatieve bronnen zijn op lage temperatuur. Dit is niet mogelijk voor de Bomenbuurt oost i.v.m. een minimaal benodigde warmte van 70 graden Celsius. Dit is verbonden aan de warmtevraag gekoppeld aan 1) het tapwater (douche en kraanwater) en 2) energielabel van woningen. De regel geldt natuurlijk dat hoe lager de warmteaanvoer moet zijn, hoe efficiënter het systeem is.
Het aanleveren van een lage temperatuur naar het huishouden vergt een A (energie)label. Dit vraagt nog veel investering in woningen, zoals isolatie en grotere

radiatoren enz. Dit zou wel een ontwikkeling voor de toekomst zijn, vraag is wel of met de bebouwing in de Bomenbuurt oost, een A label (altijd) haalbaar is (en hoe dit zich verhoudt tot de nodige investeringen). Daarnaast vraagt het gebruik van tapwater (in dit warmtenet gekoppeld) altijd een aanvoer van een hoge(re) temperatuur van minimaal temperatuur van 65 graden Celsius (ivm legionella).

Stadswarmte (vanuit de afvalenergiecentrale) is geen optie voor deze wijk (afstand). Het is bovendien de vraag of dit op het lange termijn een duurzame optie is.

Het MES kan in de toekomst aangepast worden aan nieuwe ontwikkelingen, zoals duurzaam (bijvoorbeeld groen) gas.

Warmte-en koude-opslag (WKO) is in dit onderzoek ook als alternatief bekeken.

Probleem van WKO is het grote ruimteverbruik, aangezien hiervoor een groot aantal vierkant meters beschikbaar moet zijn voor het ondergrondse leidingwerk.

- Hoe voorlopig is deze techniek, hoe lang blijft het up to date? En hoe verhoudt een MES zich tot andere initiatieven binnen en buiten stad.

Lucht warmte pompen zijn in Nederland nieuw, in het buitenland is dit niet het geval.

Dus in die zin is het concept niet innovatief. Er zijn in de huidige situatie geen alternatieven voor een aardgasvrije wijk in Hengstdal (zie ook het wijkwarmteplan van gemeente Nijmegen op aardgasvrij.nl). Hierin is niet de toepassing van PVT opgenomen. Dit alternatief vergt een veel grotere investering en de businesscase is daarmee niet haalbaar.

Royal Haskoning geeft aan dat het concept van een MES een heel degelijk alternatief is om van het gas af te gaan. Een nadeel van het systeem is de afhankelijkheid en het groot verbruik van elektriciteit. Er moet dus worden nagedacht over de locatie/positie om het elektriciteitsnet tegemoet te komen. Doordat een MES modulair is, een 'open systeem' kan het op termijn aangesloten worden op toekomstige toepassingen.

Idee is om over circa 15 jaar te onderzoeken of de 'piek' (waarbij 15% aardgas moet worden verbruikt) op een andere wijze opgevangen kan worden met alternatieven, die dan beschikbaar zijn, zoals waterstof of groen gas. Er wordt gevraagd of er ook met 10% gas ipv 15% gas kan worden gerekend. Dat kan, maar dat betekent meer voorzieningen, grotere units, meer kosten etc.

De piek houdt verband met de invloed van klimaat en meer of minder verbruiken en is daarmee dus afhankelijk van koude en zachte winters.

Businesscase gepresenteerd door Saskia Geerts van Fakton.

De scope voor aansluiting in de businesscase zijn 454 huurwoningen (100%) en 28 particuliere woningen (50%). Bij de particuliere woningen wordt in de businesscase uitgegaan van 14 aansluitingen in het eerste jaar en 14 woningen in de komende 10 jaar.

- Het aansluiten van 454 huurwoningen in een periode van 1 jaar is technisch haalbaar. Wel stelt Fakton de onderzoeksvraag of dit voor de woningcorporatie haalbaar is t.o.v. de financiële capaciteit en het voltooiën van de uitvoering van het werk binnen 1 jaar. Eventuele uitloop heeft (negatieve) consequenties voor de businesscase. Ook voor de particuliere woningen is een realistische planning van belang voor de businesscase (welk % al in jaar 1 meedoet).
- T.o.v. het betaalbaarheidsvraagstuk voor bewoners wordt door Fakton het advies gegeven om de consequenties voor de woonlasten van bewoners beter in beeld te brengen. Voor de particuliere huiseigenaar geldt daarbij dat daarnaast aanvullend inzicht gegeven moet worden wat voor hen de kosten van aansluiting zijn.
- Fakton adviseert tevens een gevoeligheidsanalyse toe te voegen wanneer gasprijzen hoger of lager worden. Wat heeft dit voor impact, over welke variaties heb je het? In dit project is Qirion hier in eerste instantie verantwoordelijk voor om dit inzichtelijk te

maken. René voegt toe dat het de intentie is om een tool te bouwen om dit voor elk huishouden inzichtelijk te gaan maken.

- Fakton geeft aan dat het positief is dat er gebruik gemaakt wordt van referentiegetallen uit Didam (MES station). Dit komt ten goede aan een realistisch beeld van de investering. En maakt herberekening op onderdelen, zoals de investering van het gebouw, mogelijk. Die is nu ruim berekend, hetgeen aansluit bij de behoefte van bewoners om een post op te nemen voor de 'aankleding' van het gebouw.
- In de businesscase ligt het risico bij de inkoop van de warmte en niet bij de aanleg van het net. Initiële kosten, zoals de investering, worden terugverdiend (is gegarandeerd) met de beschikbare subsidie en de aansluitkosten (BAK) per huishouden. Het financiële risico ligt bij de Coöperatie.
- Er is een vergelijking met de gasprijs opgenomen. Bewoners krijgen dadelijk een aanbod voor een variabele warmteprijs. Je betaalt dus als afnemer de daadwerkelijk kosten.
- Als bewoners aansluiten op een later moment worden kosten tbv aansluiting hoger. Het gaat om een bedrag van €7.600,- exclusief de subsidie. Met subsidie spreken we over een bedrag van ongeveer €3.900,- voor aansluiting per huishouden. Er wordt opgemerkt dat dit dan motiverend kan werken voor de particuliere huiseigenaar om direct aan te sluiten. Als je nu mee doet, pak je de subsidie mee. Op een later moment aansluiten leidt tot een toename van de kosten. Meer particulieren die vanaf het begin mee doen, heeft ook een positieve invloed op de businesscase (hoe meer aansluitingen des te goedkoper de operationele kosten).

Samenvattend: op hoofdlijnen is de businesscase goed navolgbaar en realistisch. De businesscase zit goed in elkaar. Er is een aantal aandachtspunten: aansluitplanning woningcorporatie, toevoegen van een gevoeligheidsanalyse m.b.t. de marktprijzen, goed inzichtelijk maken van de betaalbaarheid voor bewoners.

- Governance structuur: Fakton merkt op dat de RVC moet bestaan uit deskundige professionals, die ook belanghebbende partij zijn (financieel risico). Je zal een professionele partij nodig hebben voor vreemd vermogen, anders ligt het risico volledig bij de coöperatie. Een extra partij betekent ook dat die partij zeggenschap heeft en de bewoners dus minder te zeggen hebben. Dit moet verhelderd worden.
- Bewoner vraagt wat de kosten zijn van het inhuren van personeel en of dit nu al in de businesscase is opgenomen (**openstaande vraag – actie**)
Er wordt gevraagd hoe de ervaringen zijn in Denemarken met coöperaties, aangezien hier eerder in het project veelvuldig naar verwezen, omdat daar veel ervaring zou zijn opgebouwd. Theo zegt toe dat we Tertium vragen hier een avond over te organiseren (**actie**).

3. Notulen overleg 21-12-2021

Op de aanwezigheidslijst ontbreekt Harold de Vries; hij was echter wel bij het overleg aanwezig. Notulen worden vastgesteld.

4. Initiatiefgroep en toelichting en vragen over de nadere uitwerking rol groep en rol woordvoerders

Rol van de woordvoerders:

- voorbereiden bijeenkomsten

- deelname stuurgroep- en projectgroepvergaderingen
- contact met nog aan te stellen procesmanager
- signaleren van komende beslismomenten en er voor zorgen dat bewonersstandpunt wordt meegenomen

Samenstelling initiatiefgroep

Potentiele deelnemers: binnen BES project actieve BBO bewoners en daarnaast alle geïnteresseerde bewoners van de BBO. In theorie dus alle 510 bewoners.

Rol initiatiefgroep.

- Informatie verzamelen en uitwisselen
- Op de hoogte blijven van alle ontwikkelingen in het project, zodat we als bewoners kunnen bijsturen en uiteindelijk een goede afweging kunnen maken wel/geen BES
- Uitdragen bekendheid BES in de buurt

Het voorstel wordt omarmd om frequenter samen te komen (ook zonder agenda), om interactie te vergroten en signalen te delen.

De huisbezoeken vanuit WG Proces in de Buurt worden sinds tweede week van februari weer uitgevoerd, nu dat in kader van versoepelingen van Coronamaatregelen, weer mogelijk is. Het huidige team voor de huisbezoeken bestaat nu uit 12 personen bestaande uit Woonwaarts, gemeente Nijmegen, Duurzaam Hengstdal en actieve wijkbewoners. Léon stelt voor het team met leden van de IBESBBO uit te breiden.

Actie Léon: delen van de lijst met huisnummers, die nog bezocht moeten worden, met het verzoek aan de leden om kenbaar te maken of zij adressen willen bezoeken en zo ja, welke adressen (in hun nabije omgeving). Mocht je mee willen doen dan ontvang je vooraf nog informatie en instructie.

In een volgende bijeenkomst tonen we het organogram van de projectorganisatie BES (**Actie**). De IBESBBO vertegenwoordigt de direct belanghebbende bewoners in het projectteamoverleg (Léon) en het bestuurlijk overleg (Theo + 1) (volgende week vindt het eerste bestuurlijk overleg met afvaardiging van de IBESBBO plaats op 23/02). IBESBBO is de voorloper van de Buurtcoöperatie, indien het BES doorgang vindt. Bestuurlijk overleg bestaat verder uit de directie van Woonwaarts, Alliander en hoge ambtenaar van gemeente Nijmegen. Het gaat om de partijen die de subsidie voor deze proeftuin hebben ingediend bij BZK. Doel van het bestuurlijk overleg is o.a. om zicht te houden op besteding van de middelen.

Filmpjes over de techniek van een MES:

In de bijeenkomst van de WG Techniek en Locatie en Omgeving zijn 2 filmpjes gedeeld; bewoners geven aan ook de overige 8 filmpjes over de techniek te willen bekijken en van feedback te voorzien. Men is akkoord als WG PidB een voorstel doet hoe we dit het beste praktisch kunnen vormgeven.

5. Instellen jury voor de prijsvraag over een geschikte naam voor onze initiatiefgroep

Aan dit agendapunt zijn we niet meer toe gekomen.

6. Rondvraag en wat verder ter tafel komt

- Er wordt positief gereageerd op het aanbod voor een op maat gesneden energie bespaar advies (NEBA) vanuit gemeente Nijmegen. Volgende week vinden er huis-aan-huis bezoeken plaats om dit aanbod kenbaar te maken. Er wordt afgesproken een koppeling

te maken met wat het zou betekenen als je zou aansluiten op het MES. Informatie uit de schouw vanuit NEBA wordt weer terug gelegd naar het project. **(actie)**

- Iedereen wordt nog een keer aandachtig gemaakt op het bezoek aan Didam op 4 maart. Meld je hiervoor uiterlijk op vrijdagochtend 25 februari aan **(actie)**.

Activiteitenkalender:

- Aankondiging van de open dag in het BES buurthuis op 5 maart. Een informele zaterdagmiddag met laagdrempelige activiteiten rondom het thema duurzaamheid en elektrisch koken. Een mooi moment om bewoners informeel te spreken over het BES en bekendheid van de IBESBBO te vergroten. Wil je meehelpen neem dan contact op met Noël.

Inez: meldt zich al aan voor het rondbrengen van flyers. **(actie)**

- Donderdag 24 maart om 19.30 uur een webinar waarin de warmtemarkt en de tariefmechanismen zullen worden behandeld. Zo hopen we jullie wat meer achtergrondinformatie te geven en jullie vragen over dit onderwerp te beantwoorden. Verzoek is om deze uitnodiging verder te delen binnen jullie groepjes van BES-geïnteresseerden, zodat we dit webinar breder kunnen aanbieden.
- Zaterdag 23 april buurtbijeenkomst m.b.t. het vaststellen van de concept nota van uitgangspunten uit de buurt.

Vervolg ideeën uit de groep:

- CO2 uitstoot compenseren. Aandacht voor wat we nog meer moeten doen.
- Idee: t.b.v. alle adressen met een nee-nee sticker een sticker aanbieden met uitzondering voor informatie over het BES. Ook idee om breder sticker aan te bieden 'ik ben betrokken bij BES'.

